

Kompanija se uprla zgraditvi varnostnih naprav v premogovniku

Izjavila je, da bi bili stroški previsoki. Direktor državnega rudniškega departmenta resigniral. Pravni svetovalec UMWA oplazil notranjega tajnika Kruga

Centralia, Ill., 2. apr.—Člani državnega preiskovalnega odbora so bili informirani, da se je Centralia Coal Co. uprla zgraditvi varnostnih naprav in instalaciji škropilcev v premogovniku št. 5, ki bi preprečili eksplozije škropilcev na premovalni prahu. To dejstvo je razkril William H. Brown, upravljatelj premogovnika, ki je postal smrtna past za 11 rudarjev 25. marca. Vsi so bili ubiti, ko se je pripetila eksplozija. Brown je nastopil kot član pred odborom. Izjavil je, da se je kompanija izgovarjala, da bi instalacija škropilcev zvišala stroške.

Brown je tudi priznal, da je bil premogovnik napolnjen s praškom, ventilacija pomanjkljiva in da je kompanija kršila provizije zakona glede varnosti na zaščiti življenj rudarjev. Rudarji so nosili odprte svetilke. Kompanija je sicer naročila zaščitne svetilke, katerih pa še ni dobila.

Pred odborom je nastopil tudi rudniški inspektor Driscoll O. Canlan. "Ponovil je izjavo, da je Robert M. Medill, direktor državnega rudniškega departmenta, blokiral prizadevanja za zaščito premogovnika, čeprav je bil opozorjen, da so življenja rudarjev v nevarnosti in na možno eksplozijo. "Tisti hunkiji, ki delajo v premogovniku, sploh ne poznajo nevarnosti, čeprav jih bili opozorjeni," je rekel Medill.

Governor Green je dospel iz Chicago v Centralio, ko so bili v teku pogrebi nekaterih žrtev eksplozije. On je potem naznanil, da je Medill resigniral in da je resignacijo sprejel. Za naslednika je Green imenoval Harolda L. Walkerja, profesorja na državni univerzi.

Domače vesti

Obisk
Chicago.—Zadnji terek je družina Joseph Bachun—oče, mati in sin—iz Milwaukee obiskala glavni urad SNPJ.

Iz Clevelanda
Cleveland.—V bolnišnici je po kratki bolezni umrl Louis Kužnik iz Collinwooda, star 62 let, doma od Novega mesta, Dolenjsko, v Ameriki 42 let, član društva 5 SNPJ in SDZ. Tukaj za pušča sina, poročeno hčer Frances Sedmak, šest vnukov in pravnuka ter več sorodnikov, v Detroitu sestro Cecilijo Gruber, v starem kraju pa brata. — Dr. F. J. Kern se je z ženo podal v Californijo na tritedenski obisk k sinu.—Pri družini Joseph Blajda v Collinwoodu so se oglašile rojenice in pustile prvorojenčka.

Kongresnik zahteva prosekucijo komunistov
Washington, D. C., 2. apr.—Kongresnik Thomas, republikanec iz New Jerseyja in načelnik odseka, ki vodi preiskavo neameriških aktivnosti, je pozval federalni justični department, naj odredi prosekucijo komunistične stranke in njenih uradnikov, ker se niso registrirali kot agenti tuje vlade. Dejal je, da je njegov odsek na podlagi predloženih dokazov ugotovil, da so komunisti agenti tuje vlade.

GRŠKA VLADA ODGOVORNA ZA RESNO EKONOMSKO KRIZO

Atno, Grčija, 2. apr.—Monarhistična vlada je odgovorna za resno ekonomsko krizo in doslej ni storila še ničesar za izboljšanje položaja ljudstva. Več tisočino obleke in drugega blaga je nakopičenega v skladiščih v Pireju, atenski luki, toda razdelitev med potrebne so blokirali operatorji črnih tržišč, da se vzdržijo visoke cene.

Civilni uradniki in uslužbeni zaslužijo povprečno 7,000 drahem (\$1.40) dnevno, toda stane jih hrana najmanj 12,000 drahem dnevno. Razumljivo je, da se ne bi mogli preživljati, če ne bi dobivali dohodkov iz drugih virov. Drugi viri so podkupnine in črna tržišča.

Vlada izdaja licence uvaževalcem luksuznih predmetov, ki se potem prodajajo po visokih cenah. Profiti znašajo od dvesto do tisoč odstotkov. Med predmeti so švicarske ure in francoski parfumi. Teh je dovolj v Grčiji.

Državna banka daje posojila korporacijam, katerim je vlada naklonjena, storjen pa še ni bil noben korak glede popravljanja

Paragvajska vlada preklicala restrikcije

Asuncion, Paragvaj, 2. apr.—Paul Nogues, direktor informacijškega urada, je naznanil, da je vlada predsednika Moriniga preklicala restrikcije glede obveščanja poročil o revoluci. V tem imenu so bili obveščeni časopisi. Eno poročilo, ki je bilo objavljeno po preklicu restrikcij, pravi, da je v glavnem mestu nastala panika. Trdnjava rebele je v Concepcionu. Poročilo štavlja, da sila 10,000 rebele napada proti Asuncionu, ki je sedež vlade.

Velika demokratska zmaga v Chicagu

Kennelly izvoljen za župana

Chicago, 2. apr.—Demokratska stranka je triumfirala pri večerašnjih volitvah. Martin H. Kennelly je bil izvoljen za župana z večino 273,354 glasov po sedanjih poročilih o izidu, ki se ni popoln.

Kennelly je dobil 919,593 glasov, njegov protikandidat Russell W. Root, republikanec, pa 646,239 glasov. Kennelly je dobil večino glasov v 42 wardah, Root pa v osmih.

Ludwig D. Schreiber, demokrat, je bil ponovno izvoljen za mestnega tajnika. Proti njemu je kandidiral republikanec Thomas J. Daley. Za mestnega blagajnika je bil izvoljen demokrat Joseph T. Baran. Republikanski kandidat za blagajnika Stanley R. Pulaski je bil poražen.

V prihodnjem mestnem odboru bo 33 demokratov in 17 republikancev.

Volitve se je udeležilo 1,568,941 volilcev, rekordno število. Volilna kampanja je bila umazana. Slišalo se se obdolžitve in protibodljivce. Republikanci so naglašali, da bo Amerika potisnjena v vojno, če bodo demokrati zmagali v Chicagu.

Root je priznal poraz, ko so bili preštet prvi glasovi in je bilo očitno, da ni upanja za zmago. Čestital je Kennellyju in ga zagotovil, da bo kooperiral z njim. Root je imel vso oporo s strani guvernerja Gree-na, njegove republikanske politične mašine in strani Roberta R. McCormicka, izdajatelja in urednika čikaške Tribune.

Senator je tudi okral Truman, ker je šel preko Združenih narodov s svojim apelom na kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji. Naglasil je, da bo Trumanova enostranska akcija, če se bo nadaljevala, rezultirala v zrušitvi organizacije Združenih narodov.

Grški kralj Jurij umrl

Podlegel je srčni hibi

Atno, Grčija, 2. apr.—Kralj Jurij II, ki je bil dvakrat izgnan iz Grčije, je naglo umrl večerjapolodne. Smrt je prišla v mednarodnem viharju, v katerem se bo odločila bodočnost Grčije.

Kralja je pokopala srčna hiba. Star je bil 56 let. Dasi je bil 25 let grški kralj, je prebil samo sedem let v Atenah. V Grčijo se je vrnil lansko leto iz izgnanstva v Londonu. Britska vlada ga je podpirala in mu omogočila povratek na prestol.

Jurija je nasledil kot kralj princ Paul, njegov brat, ki je bil že zaprisežen. Po smrti Jurija je premier Demetrios Maximos predložil resignacijo vseh članov kabineta novemu kralju, katere pa slednji ni hotel sprejeti. Pozval je Maximos, naj obdrži pozicijo predsednika vlade.

Kralj Jurij je umrl v trenutku, ko je Grčija postala diplomatska žoga. Vprašanje je dominacija dežele. Amerika skuša dobiti dominacijo in kontrolo nad Grčijo kot protiutež proti sovjetski Rusiji. Pred ameriškim kongresom je Trumanov načrt glede finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, ki naj bi ustavila ali vsaj zavrla pohod komunizma, ki baje ogroža obe državi. Napoved je, da bo smrt Jurija povzročila nove politične komplikacije v Grčiji.

Levičarske in liberalne grupe smatrajo, da je Trumanov načrt glede finančne in vojaške pomoči Grčiji poteza v prilog ameriškega imperializmu, ki koraka pod krinko demokracije. Pomoč je namenjena grški reakciji, ne pa ljudstvu, ki strada.

Zasega ameriškega parnika odobrena

Batavija, Java, 2. apr.—Holandski sodnik M. L. Swaab je odobril konfiskacijo ameriškega tovornega parnika Behrmana s tovorom vred. Konfiskacijo so odredile holandske avtoritete, ko je parnik dospel v Batavijo, zaradi kršenja izvoznih regulacij. Parnik Behrman je lastni-na Isbrandsten Co., katere glavni urad je v New Yorku.

SVET POSVEČA POZORNOST GRČIJI IN TURČIJI

Truman sprožil zanimanje z naznanilom akcije proti komunizmu

BORBA ZA KONTROLO DARDANEL

Washington, D. C., 2. apr.—Apel predsednika Trumana na kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji, ki naj bi ustavila pohod komunizma in ekspanzijo sovjetske Rusije, je osredotočil pozornost sveta na obe državi.

Truman je skušal ustvariti vtis, da sta Grčija in Turčija demokraciji, ki ju ogroža komunizem.

Državni podtajnik Dean Acheson je pred senatnim odsekom za zunanje zadeve namigal, da je Trumanova administracija za pomoč tudi drugim državam.

Med temi so Iran, Irak, Saudijska Arabija, Kitajska, Indokina, Avstrija, Italija in Koreja.

Komunistični vpliv prevladuje v Jugoslaviji, Čehoslovakiji, Rumuniji, Bolgariji, Albaniji in Ogrski. Komunistična stranka v Franciji je močna in ima največje število sedežev v skupščini.

Nobenega dvoma ni, da hoče Rusija dobiti kontrolo nad strategično Dardanelsko ožino, ki veže Črno morje s Sredozemskim morjem. Proti ruski kontroli so zapadne sile, katerim se je zdaj postavila na čelo Amerika.

Edward Grey, ki je bil britski zunanji minister l. 1915, je dal Rusiji zagotovilo, preden je šla v vojno proti kajzerjevi Nemčiji, da bo dobila Dardanelsko ožino po zaključku vojne. Po izbruhu revolucije v Rusiji, v kateri so boljševiki strmoglavili carizem, je Grey izjavil, da ne more izpolniti danega zagotovila.

Jasno je, da se je borba za kontrolo Dardanel obnovila. Proti Rusiji se je postavila Amerika. Prevzela je vlogo, katero je prej igrala Velika Britanija.

Trumanov program, ki je v bistvu program vojaške klike in kapitalistov, je ustavitev Rusije. V ospredju je tudi vprašanje olja v deželah Bliznjega in Srednjega vzhoda. Oljna polja v teh deželah so pod kontrolo ameriških, britskih in francoskih kompanij. Borba se razvija za olje, ne za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Šel je za demokracijo, kakor trdijo Truman in vodilni uradniki državnega departmenta.

Britski parlament odobril konskripcijo

Načrt sprejet s 386 proti 85 glasovom

London, 2. apr.—Načrt, ki doleča konskripcijo moških za vojaško službo, je bil sprejet pri drugem čitanju v parlamentu. Za načrt je bilo oddanih 386 glasov, proti pa 85 glasov.

Načrt zagovarja delavska vlada. Zavrgla je 50 let staro tradicijo in revidirala svoje stališče, ko se je izrekla za konskripcijo in s tem za obvezno vojaško službo v mirnem času. Do bila je oporo pri konservativcih, ki so glasovali za načrt. Vodja konservativne stranke je bilviš premier Winston Churchill.

Načrt bo postal zakon po sprejetju v zbornici lordov. Stopil bo v veljavo to pomlad. Načrt sta zagovarjala premier Attlee in vojni minister Alexander.

Oba sta naglašala, da mora Velika Britanija držati močno silo pod orožjem.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

Seymour Cocks, načelnik parlamentarnega odseka za zunanje zadeve delavske stranke, je izrekel svariilo. "Ako se nam pripoveduje, da bo Amerika podpirala Veliko Britanijo v slučaju napada na Rusijo, vam lahko povem, da angleški delavci ne bodo nikdar podpirali take akcije," je dejal.

TAJNA SEJA MINISTROV NI ZLO- MILA ZASTOJA

Nobenega zaključka o pogodbi za Nemčijo in Avstrijo

PRVO PRIZNANJE
POLOMA

Moskva, 2. apr.—Najbolj nepeta in konfuzna situacija v skoro dveh letih odnošajev med zavezniki po zaključku vojne v Evropi je postala realnost. Zunanji ministri Rusije, Amerike, Velike Britanije in Francije so se večerj sestali na tajni seji, na kateri so razpravljali o mirovni pogodbi za Nemčijo in Avstrijo, ekonomski enotnosti Nemčije, reparacijah in drugih problemih. Seja je trajala dve in pol ure in doznava se, da ni bil sprejet noben zaključek. Po seji je bilo objavljeno lakonično poročilo:

"Diskuzije so bile omejene na nemške industrije in reparacije, toda sprejet ni bil noben zaključek. Jutri se bo pričela formalna seja."

Poročilo je v bistvu prvo priznanje poloma. Zastoj, ki traja od odprtja moskovske konferen-ce, še ni zlomljen in vse kaže, da tudi ne bo. Zunanji ministri štirih velesil se ne morejo sporazumeti glede rešitve važnih problemov, ker se interesi križajo.

Tajne seje so udeležili tudi svetovaleci zunanjih ministrov. Svetovalec ameriškega državnega tajnika Marshalla so bili poslanik Smith, Cohen in Bohlen. Slednji je bil tolmač.

John F. Dulles, republikanski svetovalec ameriške delegacije, se ni udeležil tajne seje. Podal je izjavo, da se v vseh ozihr strinja s stališčem in politiko državnega tajnika Marshalla.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

Vprašanje reparacij je glavna sporna točka. Rusija zahteva vojno odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije in sklicuje se na dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Jalti na Krimu. Naletela je na opozicijo s strani zunanjih ministrov treh velesil.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$8.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolice
Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosestanstvo \$6.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago 29, Illinois

Lewisovo maščevanje na račun žrtev

Velika tragedija, do katere je prišlo predzadnji tork blizu Centralije v južnem Illinoisu in katere je zahtevala 111 rudarskih življenj, je znova dramatičirala nevarnost premogarskega poklica in med javnostjo vzbudila veliko simpatij, ne samo do žrtev in njih preostalih vdov in sirot, marveč tudi do majnarjev na splošno. Tragično je, da mora priti do takih katastrof, do rudarskih Hirošim, da se širša javnost vsaj nekoliko seznani s hazardnim rudarskim življenjem. (V novi Jugoslaviji je na primer ta poklic najbolj upoštevan, kajti tam so danes majnarji najbolj plačani in prejema večje plače kot visoki državni uradniki. Tam je delo danes spoštovano kot v nobeni kapitalistični državi, ne glede kako se ponaša s svojo — demokracijo ali "demokracijo".)

To tragedijo je John L. Lewis izbral s tem, da je majnarje pozval, naj ta teden odlože krampe in lopate v znak sožalja za žrtvami te rudniške eksplozije. Če je namen te Lewisove poteze dramatičiranje rudarskega življenja z motivacijo, da se napravi konec masnemu ubijanju majnarjev, tedaj je na mestu. Skrajni čas je res, da se napravi konec rudarskim Hirošim, ki so povsem posledica slabih varnostnih naprav — brezbriznost operatorjev do varnosti pri delu globoko pod zemljo in do življenja majnarjev in njihovih družin.

Z dobrimi varnostnimi predpisi, s točno inšpekcijo in enforiranjem varnostnih predpilogov se dajo vse rudarske Hirošime odpraviti. To bi seveda lahko pomenilo, da bi bil zaprt marsikakšen premogorov, to namreč pod obstoječim sistemom privatnega "free enterpriserstva". Ta možnost bi lahko odpadla le, ako bi bila ta industrija socializirana in bi se kopal premog za potrebo, ne pa v prvi vrsti za profit. V tem primeru bi bil gotovo tudi upeljan najboljši varnostni sistem, kajti industrija bi bila obravnavana kot gospodarska enota. Možna izguba slabših premogovnikov, kjer so večji obratni stroški, bi bila krita iz centralne blagajne, v katero bi se stekal prebitek bolj "efficient" ali ekonomskih rogov.

Ampak Lewis ni pozval majnarjev, naj ta teden odlože orodje in obenem, ko žalujejo za svojimi tovariši, tudi demonstrirajo svojo zahtevo za socializiranje te industrije, pod katerim sistemom bi bilo lahko odpravljeno njih masno ubijanje in pod katerim sistemom bi imeli besedo pri upravi. Niti malo ne. On tega ni storil, ker je kot unijski "free enterpriser" na vsej črti proti podžaljevanju premogovne ali kakršne koli industrije.

Lewisu je v resnici vse nekaj drugega vrelo po glavi. In vrelo mu je po glavi predvsem to, kako bi se maščeval nad vlado, nad notranjim tajnikom Krugom in nad zveznim sodiščem. Ta nesreča v južnem Illinoisu mu je prišla ravno prav. Pod pretežno simpatij do žrtev te katastrofe je poklical majnarje na stavko predvsem zato, da zadosti svojemu velikemu egu — da pokaže, da je **BOSS** in da se maščuje nad tisto vlado, ki mu je pred nekaj meseci nekoliko pristigla peruti, ker se je bil postavil na stališče, da sam lahko razveljavi kolektivno pogodbo — tisto pogodbo, o kateri je lansko pomlad trdil, da je "najboljša v zgodovini UMW." S tisto arogantno potezo je le dal bič v roke reakciji in dosegel to, da je zopet odprl vrata vladi in junkci, unijo pa izpostavil težki denarni kazni.

In bojimo se, da je tudi s to potezo dal bič v roke reakciji, ki se ra vsej fronti zaganja v organizirano delavstvo. In bič ji daje s tem, ker se je zopet postavil v pozno pravega cezarja in poklical majnarje na splošno stavko na lastno pest, na lastno odgovornost. V kateri koli organizaciji, pa naj bo v uniji ali državi, si njen predsednik ali načelnik prilasti vso moč, tam ne more biti nobene govora o kakšni demokraciji. Faktično ni to zdravo ne za majnarsko unijo niti za delavsko gibanje. Vsak predsednik mora biti pod kontrolo eksekutive in organizacije, ne pa obratno. Drugo je tudi, da je Lewis predsednik UMW-a že blizu 30 let. V tem času je bilo že blizu sto eksplozij v premogovni industriji, toda Lewis ni do nesreče pozval na žalovano stavko majnarjev niti v enem samem rovu. Tudi sedaj bi ne bil storil tega koraka, da se ni hotel maščevati nad vlado, katere mi niti najmanj ne zagovarjamo, kajti je povsem kaj drugega kot delavska ali ljudska. Vse to je le igranje v roke fašističnim elementom.

Ako bi bilo Lewisu v resnici toliko za odpravo rudarskih Hirošim, za odpravo masnega ubijanja majnarjev, bi deloval za socializacijo premogovne industrije. In ako bi tukaj šlo le za dramatičiranje te nesreče z namenom, da se takim katastrofam napravi konec, tedaj bi zadostovala 24-urna protestna stavka. S tem bi majnarji ne izgubili blizu \$20 milijonov na plači. Lewis bi bil bolj pametno storil, ako bi poklical majnarje na 24-urno stavko — toda ne brez sklepa eksekutive UMW! — in obenem apeliral nanje — in lahko tudi na splošno javnost — naj prispevajo po dolarju za družine, ki so ostale vsled te nesreče brez krušnega očet. S tako potezo bi bil Lewis dosegel več kot pa bo s to maščevalno politiko, ki je le voda na mlin reakcije. Borba proti reakciji mora biti politična.

Prav tukaj pa zopet naletimo na veliko ironijo, kajti politično je Lewis največji reakcionar in dela z reakcijo roko v roki na vsej črti. Žrtve vse te politike pa so končno le majnarji. Kako? Iz enostavnega razloga, kajti dokler bodo majnarji kopali premog za profit privatnih lastnikov, pa naj se to vrši pod vladno "kontrollo" kot sedaj ali pa brez nje, toliko časa bodo tudi doživljali svoje Hirošime in toliko časa bo tudi inšpekcija premogorovov podvržena političnim vplivom — vplivom vladajočih političnih mašin, ki se bolj zanimajo za izsiljevanje kampanjskih prispevkov od operatorjev kot pa za enforiranje varnostnih zakonov za protekcijo rudarjev. To je bilo zadnje čase izobno demonstrirano ravno v Illinoisu.

V srcu razmer

Chisholm, Minn. — Govor, ki ga je imel predsednik Truman 12. marca pred obema zbornicama v kongresu, je povzročil vihar med ameriškim ljudstvom, ki ni nič manjši kot v času, ko je Amerika stopila v drugo svetovno vojno. Sicer predsednik ni napovedal vojne, lahko pa si mislimo, da je to pripravljeno in podžigano za tretjo svetovno vojno, ki se po takih zgledih lahko vname. Vse kaže, da se je naš predsednik uklonil mogočnim denarnikom in pa angleškemu Churchillu, kateri je začrtal lansko leto v svojem govoru v Fultonu, Mo., skupno pot Amerike in Anglije, ki naj vodi proti Sovjetski uniji.

Če bosta nadaljevala ta dva reakcionarja po tej poti nemoženo naprej, potem se lahko zgodi, da bomo mi in naši potomci trpeli strašne posledice. Tako postopanje lahko dovede do uničenja vse civilizacije. Sedaj je čas, da vsi kot zvesti ameriški državljani nastopimo kot celota proti taki politiki, ki jo sedaj izvajajo v Washingtonu, in preprečimo to zlobno nakano, dokler je še čas za to.

Za svojo propagando pogreva jo strahilo o komunizmu in se poslužuje istih metod kot se jih je Hitler, ko je hotel osvojiti ves svet. Če je Hitler še živ, kar je mogoče, se lahko smeje, saj je reakcija danes adoptirala njegove ideje.

Reakciji danes pomaga tudi bivši komunist Louis Budenz, ki je bil urednik Daily Workerja. On ji razgaljuje nevarnost, ki preti od strani komunistične poštasti, katere pa v resnici ni nikjer. Ampak dobro misleče ameriško ljudstvo, ki spoštuje ustavo ameriških očetov, misli drugače in ne verjame v te zlobne bajke. Zgodovina pravi, da je bilo ameriško ljudstvo zmeraj lojalno poštenim voditeljem. To se je posebno izkazalo v zadnji svetovni vojni, ko je imel naš predsednik Roosevelt svoj prvi govor po Pearl Harborju. Ameriško ljudstvo je razumelo njegove besede, mladi fantje so šli takoj v službo Strica Sama, delavstvo po tovarnah in farmah pa pridno delalo, zeno pa kupovalo vojne obveznice. Ni bilo komunista, ki bi se protivil in oviral delo, katerega je začrtal predsednik Roosevelt. Na drugi strani pa je bilo precej ljudi fašističnega mišljenja. Kar pravi knjiga "Under Cover", ki jo je spisal John Roy Carlson. Ti izrodki so se tudi jezili na predsednika Roosevelta, ker je napovedal vojno Hitlerju, kajti oni bi radi videli, da bi zmagal nacifašizem.

Naša Amerika nima pogojev za komunizem kot jih je imela Rusija, imamo pa pogoje za demokracijo, kateri bo deloval za vse ljudstvo, ne pa kot kapitalizem, ki bi rad porinil delavstvo nazaj v železni jopič in moderno sužnost, kdor pa bi se hotel rešiti sužnosti, bi ga enostavno proglasili za komunisto.

Toda reakciji ne bo uspela ta namera. Ameriško delavstvo v tovarnah, rudnikih in na farmah v kritičnem položaju dobro razume svoj položaj in ono lahko obrne svojo protivladno moč v svojo korist in kapitalizem se bi znašel na cesti.

Ne verujem v bajke, ampak sv. Pavel je dejal, kdor ne dela, naj tudi ne je, kar je pravilno. Naša dežela ima najboljšo ustavo, samo treba jo je izvajati v praksi, ali na veliko škodo ljudstva, sedaj jo izrabljajo denarni mogotci v svojo korist.

Predsednik in njegovi svetovalci bi morali razumeti, da se komunizem ne da ustaviti z dolari. Komunistične ideje se da preprečiti samo z boljšimi idejami. Te ideje ima naša Amerika, njena ustava, katere so tako uspešno širili med ljudstvo veliki močje kot so bili Jefferson, Lincoln, Wilson in Roosevelt.

Grško ljudstvo potrebuje naše pomoči, kajti v vojni proti Hitlerju in Mussoliniju se je hrabro borilo in krvavelo, toda treba mu je pomagati z živili in drugimi potrebščinami, ne pa s puškami, katere bi rabila reakcionarna vlada in fašistični kralj proti ljudstvu.

Naš državni departament hoče pomagati tudi Turčiji, to je tisti deželi, ki je bila skozi vso vojno na platu in je komaj čakala prilike, da bo skočila na Hitlerjevo stran. Turčija je danes dežela, ki najmanj potrebuje pomoči, kajti ves čas vojne je pridno trgovala z zavezniki in osiščem in se tako gospodarsko opomogla, dočim so se druge države izčrpavale in krvavele.

Danes posebno potrebujejo pomoči in gospodarske rehabilitacije Poljska, Čehoslovaška in do kosti ogledana Jugoslavija, prav tako nekatere druge države, ki so bile silno prizadete v vojni. Ne bi smeli tako hitro pozabiti, da so se ljudstva imenovanih dežel borila na življenje in smrt skupaj z našimi vojakmi.

Svetovna situacija bi bila danes čisto drugačna, ako bi še živel pokojni predsednik Roosevelt. On ne bi pomagal samo nekaterim državam, temveč vsem, ki so v potrebi, posebno pa tistih, ki so se borile od vsega začetka proti nacifašizmu. Škoda, da je ta veliki državnik umrl! Z njim so izgubili slovenski narodi velikega prijatelja.

Frank Klune.

Protestni shod proti naši zunanji politiki

Chicago, Ill. — Vsi Slovenci v Chicagu in okolici so vabljani, da se udeležijo protestnega shoda proti zunanji politiki naše vlade. Ta shod se bo vršil pod avspicijo Čikaškega meščanskega odbora in Ameriškega slovenskega kongresa za srednjepadno okrožje, v nedeljo, 13. aprila v Koližeju, Wabash in 16. ulica. Kot eden glavnih govornikov bo nastopil poznani bорец za resnično demokracijo senator Pepper iz Floride. Pričetek shoda bo ob 2. uri popoldan.

Ni toliko važno, da se udeležimo tega shoda kot Slovenci, pač pa pojdemo tja kot svobodni ameriški državljani in protestiramo proti pogubni politiki, katero vodijo od nas izvoljeni zastopniki za interese mednarodnih kapitalistov in bankirjev. Čas protesta je sedaj, ker ako pride do tretje svetovne vojne, se nam ne bo treba več boriti za demokracijo, komunizem ali vero, ker izginili bomo s površja zemlje, ubiti od atomskih bomb, bolezni ali gladu.

Kot lojalni ameriški državljani smo vedno pripravljeni braniti našo domovino pred sovražnikom, nikakor se pa ne strinjamo, da bi bili pahnjeni v svetovno katastrofo zaradi olja, ali radi milijonov investiranega denarja od naših ali mednarodnih kapitalistov.

Pojdimo vsi na shod in vsaj poskusimo preprečiti ponovno prelivanje krvi in rešimo gotove smrti milijone nedolžnih žrtev.

Za publikijski odbor:
Anton Krapenc.

V Georgiji je vrhovno sodišče napravilo konec Talmadgevi kontra-revoluciji s proglasitvijo M. E. Thomasona (desno) za novega guvernerja. Njemu izroča ključ kapitala Talmadgev tajnik. Za čistokrvne klanovce je bil to precej hud udarec, toda tudi Thomason ni kakšen liberal.

Novice in komentarji iz Clevelanda

Cleveland, O. — Najprvo naj poročam, da smo imeli na dan 25. marca po hudem dežju strašno snežni vihar, kakršnega ljudje ne pomnijo že mnogo let. Radio oznanjevalec nam je povedal, da ni bilo takega viharja že od l. 1931. Naredil je veliko škodo, potrgal mnogo telefonskih in električnih žic, podrl drevje itd. Pred viharjem smo imeli lepe in gorke dneve in smo mislili, da se bliža spomlad.

Casopis A. D. še vedno dan za dnem bruha ogenj in žveplo na Jugoslavijo in njeno vlado, prav tako na Rusijo in druge države, katere imajo napredne delavske vlade. Klika okrog A. D. proglašajo vse za komunistično, kar ni ponižno in pasje pokorno kapitalizmu in njegovemu privesku klerikalizmu. Ti fantje: monsignori, župniki in po sili kaplani na nekdanji ravnatelj Ljubljanske zadrzne posojilnice se trudijo v potu svojega obraza, da bi oblatili vse slovanske vlade. V očeh teh ljudi so danes poštenjaki največji fašisti in domaći izdajalci, partizani, ki so se borili za osvoboditev, so pa banditi. Potegujejo se na vso moč za te izdajalce in želijo, da bi ameriška vlada vzela pod svoje okrilje izrodke kot so Maček, Pavelić, škof Rožman in druge take "gentleman". To bo prav lepa, izbrana in popolna družba!

To bo dežela demokracije, če bodo v njo, privlekli najslabše elemente! Ko smo mi iskali državljanstvo, smo se morali izkazati kot poštenjaki. Če so kakšnega dobili, ki je slučajno v času prohibicije kahal "vodko", je bil znanovan kot slab in nevaren človek, a morilci, izdajalci in mučitelji poštenih ljudi, bodo pa dobrodošli v to deželo. Torej, ali naj vlada pri nas taka demokracija?

Kaj pa naš slavní predsednik Truman? Ali se ni zadnjič postavil, ko je naznanil pred obema zbornicama kongresa, da mora Amerika sedaj, ko je Anglija onemogla, pomagati z milijoni in vojaštvom fašistični vladi v Grčiji in Turčiji, katere se je med vojno redila, med tem ko so druge države krvavele. Amerika mora podvzeti te korake, da zajeti tisti strašni ruski vpliv...

Kot čitamo, je v Grčiji od 10 do 15 tisoč slaboboroženih gerilcev, proti njim pa se bojuje okrog 75 tisoč dobro oboroženih vladnih vojakov, kakor tudi več tisoč angleških vojakov. Ali ne izgleda, da imajo gerilci strašno moč, kakor so jo imeli partizani v Sloveniji oz. Jugoslaviji? Moč imajo zato, ker vedo, zakaj se borijo — za svobodo!

Nekdo v Prosveti pogreva že mnogokrat isto stvar. Po mojem mnenju ni pravilno, da se potratni prostor v listu za nekaj, kar je bilo že velikokrat povedano. Kaj javnost briga, če je bil kdo vojak ali ne!

Sveti oče Pij je zelo užaljen, ker vidi iz svoje palače v Rimu rdečo zastavo, ki visi na mestnem poslopju. Verjamem, da ga ob pogledu na rdečo barvo ščipa v srcu. Zadnja štiri leta pa ni bil užaljen, ko so Mussolinijevi fašisti in Hitlerjevi krvoločni nacisti na debelo ubijali in strašno mučili naše Slovence in Slovane v splošnem. Takrat papeža ni bolela glava in njegovo srce ni bilo žalostno. Papež tedaj ni ganil niti z mezinem, kaj šele protestiral. Ej, paraziti, časi se spreminjajo! Po tej vojni je veliko ljudi spoznalo, da je vera, posebno pa rimsko-katoliška, dekla kapitalizma. Na vseh straneh vidimo dokaze, da je svet Rim pozabil na Kristusove nauke; je le nekaj nižjih duhovnikov, ki se držijo pravih Kristusovih naukov in želijo dobro narodu.

Kaj pa je z današnjo histerijo proti komunizmu? Kdor koli danes zahteva boljše življenjske pogoje, je takoj imenovan za komunisto. Koliko pa je že teh rdečih komunistov? Tako kot se danes dere reakcija in se trese pred tem strahom, bi človek sodil, da je tudi v tej deželi rdečkarjev kot mravelj.

Anton Jankovich.

Napredka ni mogoče ustaviti

Rockwood, Pa. — Ali bo reakcija kaj pomagala, če bodo v kongresu sprejeli protidelavske postavbe?

Jaz mislim, da ne, ali vsaj tako dolgo ne, dokler imamo pravico do svobodnega izražanja. V Washingtonu prevladuje mnenje, če uzakonijo protidelavske postavbe, potem bo konec stavk in delavskih organizacij. Toda motijo se. Napredka civilizacije ni mogoče ustaviti. Oni lahko poženejo komunistično stranko pod zemljo, uničijo vse, kar je naprednega in dobrega, vendar pa ne bodo mogli zatreti napredka civilizacije. Mi bomo korakali naprej do našega cilja! Naša pot bo morda malo bolj trnjeva, ampak vse zapreke ne bodo nas odvrnile od naše začrtane poti. Ko pridemo do tega cilja, bo nam vsem zasijalo sonce, ne pa samo privilegirancem.

Da vse prepovedi in postavbe ne bodo zajele silnega in deročega napredka civilizacije, imamo dober dokaz v Jugoslaviji in prav tako v Palestini, kjer se Angličji proglasili preko sod, a so dosegli prav nasprotno, kar so želeli, naka so bili primorani preključiti preko sod. Vse to je naredila delavska vlada. Res žalostno in nezaslišno! Namesto da bi ta vlada pomagala ljudstvu do napredka, pa ga zatira in gaži. Tukaj se vidi, kam se zagažajo, ako pridejo v vodstvo stranke slabi voditelji.

Slabi ljudje, slabi voditelji koj jih imamo v Ameriki in Angliji, bodo naredili več potežkoč in zavir pri napredku ljudstva kot pa vse tiste prepovedi in postavbe, ako jih sprejmejo. Zato pogledajte, da volite dobrite voditelje pri svojih organizacijah!

Pogledajte, kako razmetavamo denar na vse strani samo, da bi zajeli, ali bolje obkolili deželo, ki imajo dobre, ljudske vlade, in se pravi vlade za vse ljudi, ne samo za peščico privilegirancem in njihovih lakajev. Ako bi vsa ta denar potrošili za dobrobit ljudstva, se nam ne bi bilo treba bati komunizma ne v Ameriki in ne v Grčiji ali kjoli drugje.

Prav danes sem slišal po radiu precej šaljivo novico, namreč da je neki Anglež pisal v London Timesu, da priporoča, da bi vlada poslala komuniste na sever, kjer naj bi zanetili revolucijo, naka bi Anglija takoj dobila od Amerike ponovno pet milijonov dolarjev posojila.

Poročila komisije Združenih narodov, ki preiskuje situacijo v Grčiji, namreč kdo je kriv tamkajšnje civilne vojne, niso tako dobra. Komisija se je zdaj razcepila kar v tri taborne: Francija in nekaj drugih delegatov skupaj, Amerika in Anglija skupaj, Rusija in Poljska skupaj. Pred par dnevi je bilo poročano, da sta skupaj Rusija in Poljska vplivom, kateri so imeli ključ vnaprej določeno, kaj vse je na robe v "demokraciji" Grčiji.

Tukaj imamo lepo sliko, kako lepo in nevtravno preiskujejo take zadeve. V organizaciji Združenih narodov imamo mi in Angličji večino in do sedaj je bilo vse tako, kot mi zahtevamo. Tudi ta komisija, ki se nahaja na Grškem, bo poročala tako kot mi zahtevamo, kajti večina je na naši strani.

Frank Dorniah.

Vabilo na proslavo 20-letnice SDD

Detroit, Mich. — Naš Slovenski delavski dom ne prireja plesnih veselice preveč pogostoma, toda letos bomo praznovali 20-letnico obstoja te napredne in kulturne ustanove, katere je šla v tej dolgi dobi skozi mnogo težav in trpljenje, končno pa je ustanova na stališču, s katerega lahko zadovoljstvom zremo v bodočnost.

Seveda, nikoli ne bodo porabljeni vsi križe in težave, skoli katere je morala iti ta ustanova. Sedaj, ko so prenovili točnico in postavili novo baro, je pa treba, da vse to malo proslavimo in se pozabavamo.

Zabava s plesom se bo vršila (Dolje na 3. strani)

SOSSED LUKA

KMEČKA NOVELA

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

"Že veliko grehov je bilo spočetih tam, spočetih in storjenih!" je zamrmral krčmar in je švignil z bičem.

Luka je sedel miren, kakor da bi dremal. Ko je sedel na voz ter se rahlo zibal po razmočeni, blatni cesti skozi vlažno noč, je legel v njegovo srce prijeten pokoj; kakor da bi bilo po vsem velikem trpljenju zadremalo utrujeno srce. Ampak umiril se je, kakor se umiri otrok, ki je dolgo jokal in si zaželi prijazne besede in sočutja. Prijetno je bilo Luku, ko se je zibal v vozu, toda rad bi bil govoril, karkoli, rad bi se bil izpovedal, razložil po pravici, kakor razloži človek sosedu in prijatelju. Toda vsi so molčali; nihče ga ni ogovoril in nihče se ni ozrl nanj.

Kmetu in krčmarju je bilo tesno pri srcu, kakor da bi vozila rakev in bolnika skozi noč. Zelo dolga se jima je zdela pot, daljša, kakor da bi hodila peš v poštemen razgovoru, in od Šrangarja do Brezovice je bila še dobra ura.

"Jaz ne vem!" je izpregovoril kmet. "Kakor da bi drčala kolesa nazaj v tem blatu! Saj se nikamor ne premaknem!"

Krčmar je poknal. "Če je človeku pusto, je še od hiše do hleva daleč!"

Luka se je razveselil, da so prekinili tišino človeški glasovi. Plah in besede željen je čakal, da bi prišla vrsta tudi nanj, da bi se še nanj obrnil kdo z odgovorom, četudi neprijaznim.

Kmet je napol okrenil glavo.

"Povej nam, Luka, ki si bil zmerom pošten, kdo te je obsedel, da si storil tak greh? Kaj je bilo treba, da se zdaj vozimo zaradi tebe skozi to pusto noč!"

Luka je vzdignil glavo, celo nasmehnil se je njegov blatni in krvavi obraz.

"Zlodej me je bil obsedel, sosed! Ko smo sedeli pri Šrangarju, je čepel zlodej pod klopio, tik za mojimi nogami in mi je vdahnil tisto pregrešno misel."

Kmet se je prekrizal, krčmar pa je stresel zlovoljen z glavo.

"Pa zakaj si ga ubogal!" je očital kmet z žalostnim glasom. "Zapodil bi bil izkušnjavca!"

"Greh je storjen, madež je na duši, nihče ga več ne izbriše!" je vzdihnil Luka. "Ubogal sem, storil sem, kakor je ukazal in zdaj sprejemam še pokoro!"

"Zlodej je slab izgovor, Luka!" je izpregovoril krčmar. "Vsi hudodelci in razbojniki bi se lahko izgovarjali: Zlodej me je zapeljal, zlodej mi je vdahnil misel, pa sem storil. Ampak zaradi zlodeja ne uideš kazni!"

Udaril je po konjih, da je zaškropilo na voz blato od kopit.

"Nisem rekel zato, da bi se izgovarjal!" se je branil Luka. "Ne maram uiti kazni; če bi me ne bili uklenili, bil bi šel sam, peš, ne gnan in ne uklenjen, in bi se izpovedal!"

"Zakaj pa si se hotel končati, če je tako?" je vprašal krčmar.

"Tudi takrat mi je bil vdahnil zlodej pregrešno misel; videl sem ga razločno, ko je čepel pod mizo, skrit v temo; tudi moj maček se ga

je prestrašil, iztegnil kremplje, naježil je dlako in je pobegnil."

"Budalosti pripoveduješ, Luka!" se je razjezil krčmar. "Saj si bil drugače pameten, zdaj pa . . . Bog vedi, morda se ti je res zmešalo!"

"Nič se mi ni zmešalo!" je vzklil Luka, kakor da bi bil užaljen. "Zlodej me je zapeljal in ravnal sem po njegovi zapovedi, z vso pametjo in z dobrim premislekom. Vse se spominjam, kako je bilo; zlodej me je vodil za roko, jaz pa sem šel in sem delal, kakor mi je prigovarjal. Ubogal sem ga, to je moj greh."

"Kako pa je bilo? Kako si ravnal?" je vprašal kmet in se je okrenil z vsem životom proti Luku.

"Tam boš povedal, molči zdaj!" je zamrmral žandarm, ki je zaspan slonel v kotu.

"Zakaj bi molčal?" je hitel Luka. "Tam bom povedal, vse po vrsti bom razložil, kakor se spodobi. Ampak če me vpraša sosed, pošten človek, zakaj bi mu ne povedal, zakaj bi se malo ne razgovarjal z njim? Tako je bilo: Sedimo pri Šrangarju, kakor sem rekel; Andrejček potegne iz suknje bankovce, tišči jih v pesti in jih nam kaže pod nos. 'Nato sede pijan, zadremlije, roko pa iztegne po mizi in tišči bankovce v pesti. Vsi smo gledali nanje, vsi, kolikor nas je bilo, ne jaz sam; in ne meni samemu, zlodej ni vdahnil grešne misli meni samemu, vsem jo je vdahnil. Gorjancu jo je vdahnil in Šrangarju in vsem, ki so bili tam!'"

Krčmar je vzklil začuden, tudi žandarm je vzdignil glavo in je poslušal pazljivo.

"Med njimi vsemi pa sem bil jaz najmalopridnejši, največji grešnik med grešniki, zakaj jaz edini sem ubogal. Andrejček se opoteče pijan, opoteče se na cesto, jaz stopim za njim. Da je takrat kdo zaklical: Kam, Luka? Ne dejal greha!—bi se bil vrnil in čiste bi bile zdaj moje roke. Vsi so vedeli, kam sem šel, toda nobeden ni zaklical. Jaz bom odgovarjal sodniku in rabilju, oni pa bodo Bogu odgovarjali!"

"Oni niso ubijali, Luka, ne obtožuj nikogar!" mu je očital krčmar.

"Večji grešnik sem od njih in odpustili mi bodo, če sem jih žalil!" je odgovoril Luka počasi in tiše, kakor osramočen.

"Pa kako si storil?" je vprašal kmet.

"Šel sem za njim, pobral sem debel, okrogel kamen ob cesti, in ko sem ga došel, sem zamahnil in udaril za tilnik, natanko na tisto bradovico, ki jo ima tam. Še zastokal ni, zavrtel se je, razprostrl je roke in se je zgrudil . . ."

Krčmar je v svoji osuplosti tako nategnil valet, da je konj poskočil in se je voz zamajal. Tudi žandarm se je napol vzdignil in je pogledal ves začuden na Luko.

"Kam si ga udaril? Kam?" je vzklil krčmar. "Za tilnik, praviš, da si ga udaril?" Blede se ti, Luka, ali pa lažeš!"

"Jaz vem, da sem ga udaril za tilnik!" je trdil Luka. "Ves čas sem mislil: Za tilnik ga udarim, na tisto bradovico pod lasmi! In tako sem tudi storil."

"Lažeš!" se je razsrdil krčmar. "Za tilnikom ni bilo nobene rane! Vse rane so bile na čelu in na sencih!"

"S kamnom, praviš, da si ga udaril?" je vprašal žandarm.

(Dalje prihodnjič.)

MAUTHAUSEN

France Hribar "Savinjek"

(Nadaljevanje)

Prostitutke

V bloku št. 1 je bil pripravljen prostor za prostitutke. Prišlo niso prostovoljno, marveč so jih pritrli sem iz javnih hiš iz Češke in Poljske. Bilo jih je okrog deset. Šipe na oknih so jim namestili z neprozornim steklom in jih skrbno zastražili. Potem je prišlo na vsak blok za prijavljence k prostitutkam. Tudi Slovence so prvotno namerali pripuščati tja. Za ta namen so dovolili kredit 5 RM na mesec. Seveda le za tiste, ki so imeli denar pri upravi. Teh 5 RM je dobil vsak na roko; za enkratni obisk prostitutke je bilo predpisanih 50 Rpf. Vsaka je morala obvezno sprejemati deset obiskov na večer. Denar je kasirala uprava. Prostitutke so prejemale le hrano, cigarete in obleko. Na sprehod so hodile na skrito mesto pod vodstvom SSovske paznice. Prostitutke, ki smo tu pa tam le videli, so bile starejše in že izživljene. Uprava je znala tudi iz teh be dno kovati dobiček.

Ta "ustanova" je bila sicer načelno namenjena kaznjencem nemške narodnosti, ki jih je bilo 1800. No, 10 prostitutk je pa služilo le v resnici kriminalcem in SSovskim valpetom—kapom. Za to predpravo pa se tudi ni pategoval noben antifašist, posebno pa noben komunist. Ga bila se nam je ta fašistična "mo

rala", ki je hotela človeka pozveriniti.

Ko so nas Slovence prvi dan tudi vpisali, smo se prijavili skoraj vsi. Vendar pa niti eden z namenom, da bi denar zapravili pri prostitutkah. Mi smo računali drugače. Nemški kaznjenci po večini niso imeli denarja. Ponužali so nam že v naprej za vsakih 50 Rpf komisa 1.40 kruha. To je bil razlog, da smo se prijavili za obiske k prostitutkam. Čez dva dni pa je prišlo obvestilo, da Slovenci ne pridejo v poštev in so nas ertali. Kupčije, ki smo jih na tistem sklepal, so padle v vodo.

Omeniti moram tudi homoseksualce. Uprava je njih početje mirno gledala, saj so bili zapleteni v te mreže tudi SSovci, posebno pa še skoro ves blokpersonal in kapi. Skušali so najti tudi med nami svoje žrtve, toda to jim ni uspelo, tudi ne s tem, da so ponujali svojim "ljubljenim" maslo, meso in privilegirana mesta.

Efektenkammer

Ob prihodu v taborišče so odzvali vsakemu vso obleko, prtljago, denar ter vse vrednostne predmete. Te stvari so prišle v skladišče, imenovano Efektenkammer. Upravljali so jo SSovci in kaznjenci vajeni pisarniških del. Tu je bilo nakopičenih na tisoče oblek in na milijone mark denarja. Vsak navadno

misli, dokler je še v zaporu, da bo samo izseljen. Zato si je dal znositi od doma vso obleko in denar. Židje so prinašali vse denarno premoženje s seboj. O nekem so govorili, da je prinesel pol milijona mark. Po dveh dneh so ga že ubili. Fine kamgarn obleke in cromby plašče so si prisvajali SSovci. Zlate žepne ure in briljantni prstani ubitih Židov so romali v žepu SSovcev in deloma tudi v roke nemških kaznjencev, zaposlenih v skladišču. Med potjo, ko so se konfiranci deloma že zavedali, kam utegnejo priti, so skrivali denar, prstane itd. v podlago obleke in v čevlje. V skladišču so bili specialisti, ki so vse našli, zato pri eventualnem odhodu skoro nihče ni dobil ničesar svojega nazaj.

Tudi v našem transportu jih je bilo nekaj, ki so poskrili prstane in denar. Razparali so jim vso obleko in jim vse pobrali. Ta denar so si delili kapi za vstopnino k prostitutkam. Levji delež tega ropa je odpadel na SSovce. Povprečno so pobijali ali jih je umrlo v Mauthausenu od 1000 do 1500 mesečno. Vsa zapuščina umrlih je pripadla upravi taborišča. Tu je bila prilika za obogatitve požrešnih SSovcev. Kradli so vsi skupaj in vsak na svojo pest. SSovci so pošiljali ukradene obleke v paketih na svoje domove. Dognalo se je, da so si poedini SSovci nakopili do 40.000 RM, ki so jih nalagali v neko dunajsko banko.

Zaradi tatvin v skladišču je v februarju nastal velik škandal. Hitlerjevski režim sme namreč

DICTATION MADE EASY

American Red Cross Photo
This young patient in a Veterans Administration hospital finds it easy to write letters home with the help of a Red Cross Gray Lady who doesn't hurry his first dictation efforts.

samo uradno krasti. Neuradne tatvine preganja. Stvar je preprosta. Fašizem potrebuje za ogromne izdatke v vojni ogromna sredstva. Zapuščina umrlih kaznjencev naj gre v Hitlerjevo vojno blagajno. Kdor skuša to blagajno oskudovati, je sovražnik nemškega naroda, kot pravijo fašisti. Mnogo Ssovcov pa pozablja na "vseobčji blagor" Reicha. Slepardi pa so končno le odkrili sleparje. Manipulacije so postale preočitne. Takrat so zaprli nekaj Ssovcov in tudi kaznjence iz skladišča so vrgli v bunkerje.

O škandalu se je govorilo po vsem taborišču. Ssovcji, zaposleni v skladišču, so bili namreč v zvezi s kaznjenci in so delali roko v roki. Katereim so količjak dokazali, je prišel v bunker, nedolžni pa v Strafkolono. Stari odvetnik dr. Babnik je bil slučajno (doma je bil iz Zg. Poljskave) zaposlen v skladišču. Priponeverbah ni bil soudeležen. Prišel pa je vseeno v zloglasno Strafkolono. Bil je važna priča, ki bi utegnil obremeniti prave krivce. Dogovorili so se s kapom iz Strafkolone. Ta ga je naslednji dan med potjo, ko je nosil skale iz kamnoloma, ubil. Nedolžna žrtev te afe je bil dr. Babnik. Imel je že od početka zle slutnje, in pravil je, da ne bo več videl naše sončne Štarske. Ob prihodu smo še včasih zapeli in spominjam se, da je imel solzne oči, kadar smo zapeli "Nmau čez izaro."

Graditev taborišča

Že sam pogled na taborišče zadostuje, da ti zagomazajo mravljinici po životu. Te stavbe se niti ne da primerjati z srednjeveškimi graščinskimi zaporji. To je celo mesto, ki ga tam splošno imenujejo "Vernichtungslager" (uničevalna taborišča).

Prvi kaznjenci so nam pripovedovali o začetku graditve taborišča. Od prvega transporta iz leta 1938, ki je štel 1600 mož, jih je še ostalo živih 13. Pravili so nam: ko so nas prignali sem, smo ležali kar na prostem. Vsak je dobil koc, v katerem je čez dan nosil pesek iz 3 km oddaljenega kamnoloma in ves material

od 6 km oddaljene postaje. Skratka, ves material za barake, fundamente stavb, krožnih zidov itd. so znosili na hrbtih s postaje in kamnoloma. Na desetisoče vagonov materiala je vloženo v to mesto smrti, ki so ga gradili Nemci in Židje, ki so bili v glavnem prve žrtve Hitlerjeve tiranije.

Postopanje s kaznjenci je bilo takrat še krutejše. Kruha so dobivali en komis po 9 oseb na dan. Kaznjenci so bili večinoma komunisti, socialdemokrati in pristaši katoliškega centra. Po pripovedovanju starih kaznjencev se je režim v taborišču zdaj celo že "demokratiziral".

Po približni ocenitvi, ki je čisto verodostojna, je bilo do časa, ko smo bili mi tam, pokončanih in požganih v taboriščem krematoriju okrog 80.000 ljudi. Pravili so: ta številka iz Ruš je imel št. 1. Pravili so: ta številka je letos že štirikrat izumrla. Taborišče pa še ni izgotovljeno. Neprestano smo gradili in znasli skupaj za nove barake in stavbe. Že omenjeni Lagerbau je določen za stotine novih barak. Fašistični režim bi se počutil šele tedaj varnega, ko bi bili vsi ljudje v koncentracijskih taboriščih. Izgleda, da to poskušajo. Spremeniti hočejo Nemčijo v sama taborišča. Tako si hoče zagotoviti oblast nacionalsocializem. Ta banda patoloških tipov je izgubila sleherni čut človečnosti. Njih prvi in končni smoter je ubijanje. Stražarji dobe zjutraj navodilo, da morajo pobiti kar največ ljudi. Zvečer oddajajo raporte o mrtvih. Nekoč sem slišal Lagerfirerja Bachmayerja: "Wieviele sind heute?" Stražar je odgovoril: "Sechshunddreissig!" Začudil se je in se zaničljivo namrdnil "Nichts mehr?"

Bachmayer je bil eden največjih zločincev v taborišču. Videl sem, kako je za šalo napravil zanjko in jo nataknil kaznjencu na vrat ter ga, mimogrede obesil. Pomagal mu je pri tem starejši taborišča, ki je bil sicer sam kaznjeneec - kriminalec, vendar pa so ga kot sadista povišali. Zanimivo je, da je nosil rdeče znamenje, kot da je političen

PROLETAREC

je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GA!

Stane za celo leto \$3, za pol leta \$1.75,

. za tri mesece \$1.

STE SI

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947. že naročili?

Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSKIH. Pišite po cenik.

Naslov:

PROLETAREC

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

jetnik. Uprava je namreč od časa do časa ukazala nemškimi kaznjencem, da si znake prešijejo. S tem skušajo razbiti enotnost političnih jetnikov, pred vsem pa skupnost nemških in slovanskih ter drugih protifašistov ter zavesti med jetnike nezaupanje. Dobro sem se razumel z nemškimi komunistom iz Porurja, ki je bil zaprt že štiri leta. Zadnji čas si je moral prišiti zelen trak, kot da je kriminalec.

(Dalje prihodnjič.)

Obnova Reke

Reka. (Tanjug)—Lani je Jugoslavija določila za obnovo na Reki 55 milijonov lir. Prebivalstvo Reke je opravilo 149,362 ur prostovoljnega dela. Za obnovo stanovanjskih hiš je bilo letos odobrenih 200 milijonov lir. 370 milijonov lir bo pa potrošenih za druga javna dela.

Razni mali oglasi

PORTER WANTED

FULL TIME JOB

5 DAY WEEK

IMPERIAL VENETIAN BLIND CO.

1548 W. 64th Street

Permanent jobs for dependable

GIRLS - WOMEN

to assemble VENETIAN BLINDS

5 day week - Excellent Opportunity

IMPERIAL VENETIAN BLIND CO.

1548 W. 64th Street

"PROLETAREC"

Socialistično-delavski tednik—Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četr let.

NAROČITE SI GA!

Naslov:

PROLETAREC

CHICAGO 23, ILL.

2301 South Lawndale Avenue

V Prosveti so dnevne svetovalne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

TISKARNA S.N.P.J.

sprejemaj vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabija za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois

TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zaslugi \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnitvni listu, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnitvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrži. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je . . . \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.80	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.80
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.

2657 So. Lawndale Ave.

Chicago 23, ILL.

Priloženo pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐